

νεῖς τῶν δύο ἀδελφῶν, αἱ εἰκόνες δὲ εἰς ἐποχὴν πρὸ τοῦ ἡ οἰκογενεῖα ἀσπασθῇ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἡ πιθανότης δὲ αὕτη φαίνεται ὅχι ἐξ ἰδιαιτέρως τινὸς συμβολικῆς διακοσμήσεως ἢ ἐκ τῆς ὑποθέσεως ὅτι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἀπέφυγον τὰς γυμνάς εἰκόνας, ἀλλ' ἐκ τοῦ εἶδους τῆς τέχνης, ἥτις εἶναι πολὺ παλαιωτέρα τῆς τῶν ἡμερῶν τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀνήκουσα τοῦλάχιστον εἰς τὸν τρίτον αἰῶνα.

Ἡ μεγάλη αἰθούσα τῆς ὑποδοχῆς ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἐμφυβολίαν περὶ τοῦ θρησκευματος τῶν κυρίων τῆς οἰκίας. Ὁ θόλος φέρει τὴν εἰκόνα τοῦ Μωϋσέως ἐκβάλλοντος τὰ ὑποδήματά του, ὅπως πλησιάζῃ τὴν καιομένην βάτον· φαίνεται ὡσαύτως γυνὴ προσευχομένη. Εἰς δύο μέρη τῆς οἰκίας ὑπάρχουσι ζωγραφήματα ἀγγελίου γάλακτος καὶ δύο προβάτων, ἐξ ὧν τὸ ἐν πλησιάζει καὶ τὸ ἕτερον ἀπομακρύνεται. Τὸ ζωγράφημα δὲ τοῦτο εἶναι γνωστὴ συμβολικὴ εἰκὼν τῶν Χριστιανῶν, εὐρεθεῖσα εἰς τὰ ὑπόγεια νεκροταφεῖα (κατακόμβας). Τὸ ἀγγεῖον ἐμφαίνει τὸ ἀληθινὸν γάλα τοῦ λόγου, ὅπερ ἄλλος δέχεται καὶ ἄλλος ἀποκρούει. Ὁ Γερμανὸς παρετήρησεν ὅτι ὁ γύψος τοῦ τοίχου, ὁ χρησιμεύων διὰ τὴν ζωγραφικὴν, ἦτο ἐξωγκωμένος εἰς τι σημεῖον. Ἀποσπᾶσας αὐτὸν εὗρεν ὑποκάτω σφραγίδα ἐκ μαλύβδου, φέρουσιν τὰ ἀρχικὰ γράμματα τοῦ Χριστοῦ. Οἱ Ῥωμαῖοι συνειθίζον νὰ θέτωσιν ἐντὸς τῶν θεμελίων τῶν κτιρίων τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐδῶ φαίνεται ὅτι οἱ κτίσαντες τὸν ναὸν ἔθεσαν τὸ σύμβολον τοῦ οὐρανοῦ βασιλείως τῶν, ὅπως δειξώσιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ὅτι τὸ ἔργον ἐξετελέσθη παρὰ Χριστιανῶν.

Δύο δωμάτια στεροῦνται εἰκόνων. Ὁ γύψος ἀπεσπᾶσθη καθ' ὅλοκληρίαν καὶ δὲν φαίνονται εἰμὴ εἰκόνες καὶ ὀνόματα ἐσθεσμένα: πλοῖον, ὀνόματα ἐπισκεπτῶν, πολλὰ γεγραμμένα ἑλληνιστί. Ὁ Γερμανὸς ὑπέθεσεν ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τῆς οἰκίας ἐμεινεν ἀνοικτὸν μετὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ, ὅτι ὁ γύψος ἀπεσπᾶσθη παρὰ τῶν προσκυνητῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου εὕρίσκετο πλησίον τοῦ τόπου τῆς ταφῆς. Καὶ τῶνόντι μετ' ὀλίγον εὐρέθη ἐντὸς τῆς ἀποθήκης ὅχι μόνον ἡ μαρμαρίνη λάρναξ, ἐν ἧ ἔχον τετὴ τὰ σώματα τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ καὶ τρίγωνος μαρμαρίνη τράπεζα στηριζομένη ἐπὶ στήλης μαρμαρίνης, ἔχουσα δὲ εἰς τὸ ἄκρον κοιλότητα, εἶδος λεκάνης, ἥτις ἦτο φαίνεται ἡ λυχνία ἡ καιομένη ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν. Ἐδῶ δύναται τις ν' ἀναφέρῃ ὅτι ὁ πάππας Γρηγόριος ὁ μέγας, ἀποστείλας διάφορα ἄγρια λεῖψανα ὡς δῶρα εἰς τὴν βασιλίσαν τῶν Λομβαρδῶν, τὴν Θεοδελίνδαν, ἔστειλε καὶ ἔλαιον ἐκ τῆς λυχνίας τῆς καιομένης ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν μαρτύρων Ἰωάννου καὶ Παύλου, δηλαδὴ τῆς ἡδὴ εὐρεθείσης.

Καθαρισθείσης τῆς ἀποθήκης ταύτης ἐκ τῶν

χωμάτων, ὁ Γερμανὸς παρετήρησε μεγάλην ἐξάγωνον τομὴν εἰς τὸν θόλον καὶ βαθμίδας φεροῦσας εἰς διάδρομον, ἔχοντα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ παρθύρου μὲ κιγκλίδας. Ἐκ τοῦ παρθύρου τούτου οἱ προσκυνηταὶ ἔρριπτον ταινίαν ὅπως ἐγγίσωσι τὸν τάφον. Ἀλλὰ τὸ διεγείρον μέγα ἐνδιαφέρον εἶναι σειρά εἰκόνων, αἵτινες παριστῶσιν ἀφ' ἐνὸς τὸ μαρτύριον, ἀφ' ἑτέρου αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας καὶ ἄλλα πρόσωπα, ἴσως τὸν Παμμάχιον μετὰ τῆς συζύγου του, φέροντας καλῆθια μετὰ δώρων. Αἱ εἰκόνες αὗται εἶναι βεβαίως τῆς ἐποχῆς τοῦ Παμμαχίου, ὅστις ἦτο σύγχρονος τῶν μαρτύρων, ὥστε πιθανότατα αἱ εἰκόνες εἶναι πραγματικαὶ προσωπογραφίαι. Πλεῖστα ὅσα ἀντικείμενα ἔζηα λόγου εὐρέθησαν. Μεταξὺ τῶν στάμνων τῆς ἀποθήκης δύο φέρουσι τὸν συμβολικὸν τύπον τῶν Χριστιανῶν. Φαίνεται ὅτι ἐντὸς αὐτῶν ἐφυλάττετο ὁ διὰ τὰς ἱεροτελεστίας οἶνος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὕτη εἶναι μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδος τῆς. Ἐθνικῶν οἰκίαι εἶχον εὐρεθῇ πολλαί, ἀλλ' ἡ μόνη ἥτις ἀναντιρρήτως ἀνήκεν εἰς Χριστιανούς εἶναι αὕτη. Μοναδικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀνακάλυψις καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν. Εἶναι ἡ μόνη σωζομένη τριώροφος βωμακτικὴ οἰκία. Εὐρέθη μία τοιαύτη εἰς τὴν Πομπήαν, ἀλλ' οἱ τοῖχοι τῆς ἐκρημνίσθησαν. Ἐδῶ οἱ τοῖχοι σώζονται ἐκτισμένοι ἐντὸς τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ.

ΟΙ ΥΑΚΙΝΘΟΙ

Ὁ ὑάκινθος, ὁ διὰ τῶν ζωερῶν του χρωμάτων στολίζων τοὺς οἴκους καὶ τοὺς κήπους καὶ πρὶν ἔτι φανῇ τὸ ἔαρ, εἶναι πηγὴ πλούτου πολλοῦ διὰ τοὺς Ὀλλανδοὺς. Ἐκτασίς γῆς 1000 ἀγγλικῶν στρεμμάτων εἶναι προσδιορισμένη διὰ τὴν καλλιεργεῖαν βολβῶν ὑακίνθου· ὑπολογίζεται δὲ ὅτι 40,000 Ὀλλανδοὶ κερδίζουσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ ἐμπορίου τῶν ὑακίνθων. Ἐκατομμύρια βολβῶν ἐξάγονται κατ' ἔτος· ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς εἰσάγουσι τὸ μεγαλύτερον μέρος. Ὁ ὑάκινθος τῆς Ὀλλανδίας κατήντησεν ἄνθος αἰθούσης εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Τὸ ἀρχέγονον εἶδος πολλῶν καλλιεργημένων ὑακίνθων εἶναι ὁ «ἀνατολικὸς ὑάκινθος», ὅστις, ὡς τὸ ὄνομα του ἐμφαίνει, ἔχει πατρίδα τὴν Ἀνατολήν. Εὐρίσκεται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τὴν Κιλικίαν, ἀνατολικῶς πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν· φύεται δὲ ἐπὶ τῶν ὄρεων. Πότε ἀκριβῶς εἰσῆχθη εἰς τὴν Ὀλλανδίαν δὲν εἶναι γνωστόν. Πιθανόν, ὅπως καὶ τὸ ἀσιατικὸν Βατράχιον (*Ranunculus asiaticus*), νὰ τὸ ἔφερον εἰς τὴν Ἰταλίαν σταυροφόρος τις ἐπιστρέφων, ἐκεῖθεν δὲ μετεφέρθη εἰς τὴν

δυτικὴν Εὐρώπην, ὅπου εὗρε κατάλληλον ἔδαφος εἰς τὰς ὑγρὰς καὶ ἀμμώδεις πεδιάδας τῆς Ὀλλανδίας περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔκτου αἰῶνος. Αὐθεντικαί τινες γνώμαι ὀρίζονται τὸ 1585 ὡς ἔτος τῆς εἰς τὴν Ὀλλανδίαν εἰσαγωγῆς του, ἄλλαι πάλιν τὸ 1596. Γνωστὸν ὅμως εἶναι ὅτι εἰς τὰ 1600 ὁ υάκινθος ὑπῆρχεν ἐν Ὀλλανδίᾳ, ὡς ἐξάγεται ἐκ σωζομένου καταλόγου ἀνθῶν τοῦ βοτανικοῦ κήπου τῆς πόλεως Leyden. Εἰς ἄλλον κατάλογον φυτῶν, τοῦ ἔτους 1602, ἀναφέρονται διάφορα εἶδη υάκινθων, ὅπερ ἐμφαίνει ὅτι ἤδη εἶχε κάπως προσδεύσει ἡ καλλιέργεια τοῦ υάκινθου. Ἀμφίβολον εἶνε τὸ χρῶμα τοῦ πρώτου καλλιεργηθέντος εἶδους υάκινθου· δυνατόν νὰ ἦτο λευκὸν ἢ ἐρυθρόν. Τὸ χρῶμα ὅλων τῶν αγρίων εἰδῶν, τῶν εὐρισκομένων εἰς τὰ φυτώρια τοῦ βρεττανικοῦ βοτανικοῦ κήπου, εἶναι κυανοῦν.

Ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 8ου αἰῶνος διὰ τὰ λείρια (τουλίπας) μανία ἀπέσπασεν ἐν μέρει τὴν προσοχὴν τῶν Ὀλλανδῶν ἀπὸ τοῦ υάκινθου. Καὶ ὅμως δὲν παρημελήθη ἐντελῶς, διότι ὁ Saint Simon εἰς βιβλίον πλήρες ἐνδιαφέροντος, γράφει κατὰ τὸ 1768, ἀναφέρει 2000 διαφορετικὰ εἶδη υάκινθου, εὐρισκόμενα τότε ἐν Ὀλλανδίᾳ.

Μετὰ καλλιέργειαν ὀλίγων ἐτῶν ὁ υάκινθος, ὅπως εἰς πολλὰ ἄλλα φυτὰ, ἔδειξε τάσιν εἰς τὸ νὰ παραγάγῃ διπλὰ ἢ ἡμίδιπλα ἄνθη. Κατ' ἀρχὰς ἐφάνη τοῦτο ὡς τέρας τῆς φύσεως καὶ ὡς τοιοῦτον κατεστρέφετο ἅμα ἐνεφανίζετο μετὰ τῶν νεαρῶν φυτῶν. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 8ου αἰῶνος ἄνθη διπλὰ, σωθέντα ἐκ τῆς καταστροφῆς, ἐφθασαν εἰς ἐντελὴ βλάστησιν, ἔδειξαν τὴν ἑκτακτον ὠραιότητα καὶ ἐπέσυραν τὴν προσοχὴν. Περιήφημον εἶδος διπλοῦ υάκινθου ὀνομαζομένου «Βασιλεὺς τῆς Βρεττανίας» χρώματος τριανταφύλλου, ἐπωλήθη 120 λίρας, εὐθὺς ἅμα τὰ διπλὰ εἶδη ἔγειναν τοῦ συρμοῦ. Κατὰ τὸ 1734, ὅτε ἡ διὰ τὰ λείρια μανία εἶχε καταπέσει κατὰ τι, νέον διπλοῦν εἶδος, ὀνομαζόμενον Non plus Ultra, ἐπωλήθη ἐπὶ δημοπρασίᾳ πλέον τῶν 133 λιρῶν, εἶχε δὲ ἓνα βολβὸν μεγάλου μεγέθους καὶ 8 μικροῦς. Ἄλλος βολβὸς μόνος, ἀλλὰ νέου διπλοῦ εἶδους, χρώματος ἐρυθροῦ, ἐπωλήθη 83 λίρας κατὰ 1815. Τοιαῦται τιμαὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ Ὀλλανδοὶ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἐπίστευον εἰς τὸ μέλλον τοῦ υάκινθου. Ἡ σημερινὴ δὲ ἀξία τοῦ ἄνθους δικαιολογεῖ καθ' ὁλοκληρίαν τὴν πίστιν τῶν ταύτην.

Οἱ διὰ τοὺς βολβοὺς ἀγροὶ κεῖνται σχεδὸν ἅπαντες εἰς τὰς ἀμμώδεις πεδιάδας, τὰς μετὰ τῶν πόλεων Haarlem καὶ Leyden. Ἡ πρώτη εἶναι τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου. Ἐκεῖ ἔχουσι καταστήματα καὶ ἀποθήκας οἱ ἐπισημότεροι τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν καλλιεργητῶν τοῦ υάκινθου. Τὸ ἔδαφος, ὅπου ὁ υάκινθος φέεται, εἶναι λεπτὴ καὶ ἐλαφρὰ ἄμμος, ἥτις εἶναι ξηρὰ εἰς τὴν ἐπι-

φάνειαν εὐθὺς δὲ ὑποκάτω ὑγρὰ καὶ δροσερά. Ὅση καὶ ἐὰν ᾖ ἡ ξηρασία ἢ ἡ θερμότης τῆς ἀτμοσφαίρας, πάντοτε δύο ἢ τρεῖς δακτύλους βαθύτερα τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἔδαφους ὑπάρχει ἀριετὴ ὑγρασία, ἥτις κρατεῖ τοὺς βολβοὺς ὑγιεῖς καὶ εὐσώμους. Ἐὰν πάλιν περίοδος ὑγρὰ ἐπέλθῃ, τὸ περισσεῦον ὕδωρ σταλάζει διὰ τοῦ λεπτοῦ ἀμμώδους ἔδαφους καὶ ὁ ἀγρὸς ἀνακτᾷ τὴν τακτικὴν του πρέπουσαν ὑγρασίαν.

Ἐκαστον δεύτερον ἢ τρίτον ἔτος τὸ ἔδαφος κοπρίζεται ἀφθόνως μὲ βόειον κόπρον, ἢν στέλλουσιν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς χώρας οἱ Ὀλλανδοὶ γαλακτοκόμοι, ἔχοντες κέρδος σημαντικὸν ἐκ τῆς προμηθείας ταύτης. Ἡ κοπρία πρὶν χρησιμοποιηθῇ μένει εἰς σωροὺς μέχρις οὗ ἀποσυντεθῇ ἐντελῶς. Οἱ ἀγροὶ εἶναι ὅλοι ὅμοιοι. Τάξις καὶ ἐπιτηδεύτης εἰς τὴν καλλιέργειαν εἶναι γενικὸς κανὼν. Οἱ ἀγροὶ ἔχουσιν ἑκτασιν 5 ἕως 20 ἢ 25 στρεμμάτων. Διώρυγες καὶ τάφροι τοὺς χωρίζουσιν εἰς μικρότερα μέρη, διασχίζουσαι τὴν ὅλην ἑκτασιν καὶ διασταυρούμεναι σχηματίζουσι γωνίας ὁρθάς.

Αἱ διώρυγες εἶναι ἀρχοῦντως πλατεῖαι ὅπως διέρχεται αὐτὰς πλοίαριον, ἔχουσι δὲ γεφύρας ὅπου τὸ ἀπαιτεῖ ἡ συγκοινωνία τῶν ἀγρῶν. Αἱ τάφροι εἶναι στεναὶ ὥστε εὐκόλως τὰς ὑπερπηδᾷ τις, διώρυγες δὲ καὶ τάφροι εἶναι πάντοτε πλήρεις ὕδατος, ὥστε τὸ πότισμα γίνεται ἐντελέστατον. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν ἀγρῶν εἶναι συνήθως 2 πόδας κατωτέρα τῆς τοῦ ὕδατος. Ὅλοι δὲ οἱ ἀγροὶ ἐνοῦνται διὰ τῶν μικρῶν διωρύγων μετὰ τῶν τῆς Ὀλλανδίας· δι' αὐτῶν προμηθεύονται οἱ καλλιεργηταὶ τὴν κόπρον καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο χρειάζονται διὰ τὸ ἐμπόριόν των, καὶ ἀποστέλλουσι τοὺς βολβοὺς εἰς τοὺς διαφόρους λιμένας.

Ἄλλοτε συνείθιζον νὰ καλλιεργῶσι τοὺς ἀγροὺς ἅπαξ ἐντὸς τριῶν ἐτῶν. Τώρα ὅμως οἱ Ὀλλανδοὶ φρονοῦσιν ὅτι ὁ υάκινθος δύναται νὰ καλλιεργηθῇ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἔδαφους καθ' ἑκαστον δεύτερον ἔτος. Ἡ διὰ τὴν φυτεῖαν γῆ χωρίζεται εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ ἐν φυτεύεται μὲ βολβοὺς, τὸ δὲ ἄλλο σκάπτεται, κοπρίζεται ἀφθόνως καὶ μένει ἄνευ φυτεύματος ὅλως διόλου ἢ φυτεύεται μὲ ἄλλο τι, τὸ ὅποσον ὠφελεῖ τὴν καλλιέργειαν τῶν βολβῶν, ὡς π.χ. τὰ γεώμηλα.

Ἐκαστος βολβὸς καὶ ὁ ἐλάχιστος φυτεύεται κατ' ἔτος. Ὁ Σεπτέμβριος καὶ ὁ Ὀκτώβριος εἶναι οἱ μῆνες τῆς φυτεύσεως. Οἱ βολβοὶ τίθενται κατὰ στίχους, ἑκαστον εἶδος χωριστά, εἰς μεγάλα στρώματα, εἰς τὴν ἄκραν δὲ ἐκάστης σειρᾶς ξύλινος πίναξ φέρει τὸ ὄνομα ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ εἶδους. Οἱ μεγάλοι βολβοὶ τίθενται πρώτοι, μετέπειτα δὲ οἱ λοιποὶ.

Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ φυτεῖν βλάπτει ὀλίγον εἰς τὸν στολισμὸν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνθίσεως, διότι μεγάλοι καὶ ἀκαῖτοι βολβοὶ φαίνον-

ΑΡΑΨ ΕΚ ΜΕΚΚΑΣ

ΓΥΝΗ ΕΚ ΜΕΚΚΑΣ

ται πλησίον μικρῶν καὶ ἀσθενῶν. Ἄλλ' ὁ κανὼν εἶναι τὸ ὠφέλιμον καὶ οὐχὶ τὸ εὐχάριστον· ἄλλως τε δὲν βλέπτε καὶ πολὺ, διότι τὰ ἄνθη ἀφίνονται ν' ἀνοίξωσι μόνον ὀλίγον τι, ὅπως φανῇ τὸ χρώμα των καὶ ἀποδειχθῇ τὸ εἶδος των. Ἡ ἀποκοπὴ αὕτη τοῦ ἄνθους ἀφίνει τὰ φύλλα ν' ἀναπτυχθῶσι καθ' ὁλοκληρίαν καὶ βοηθεῖ τὴν αὐξήσιν καὶ εὐεξίαν τῶν βολβῶν. Ἄμα τελειώσῃ ἡ φυτεία περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου, τὸ ἔδαφος καλύπτεται μὲ χόρτον καλάμου ἢ ἄχυρον 4 δακτύλων, καὶ τοῦτο ὅπως προφυλαχθῇ ἀπὸ τοῦ παγετοῦ. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν, ὅταν τὰ φυτὰ ἀρχίζουσι νὰ φαίνωνται, ἀποσύρεται τὸ κάλυμμα τοῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον.

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀνθήσεως εἶναι περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου, ἐνίοτε καὶ τὸν Μάιον. Ἄμα τὸ ἄνθος ἐξακριβωθῇ, κόπτεται ἡ ἄκρη του καὶ τὸ φυτὸν ἀφίνεται νὰ ὠριμάσῃ. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου τὰ φύλλα μακρύνονται ἐντελῶς. Οἱ βολβοὶ τότε ἐκφυτεύονται, τὸ φύλλωμα κόπτεται ἐπιμελῶς, αἱ δὲ ρίζαι διευθετοῦνται καλῶς. Μεταφέρονται ἔπειτα εἰς καλῶς καὶ τίθενται ἐπὶ ξηρῶν σανίδων, ὅπου μένουσι 4—6 ἐβδομάδας. Μετὰ ταῦτα ἄρχεται ἡ τοποθέτησις καὶ ἡ ἐξαγωγή, αἵτινες ἀπασχολοῦντιν ἅπαν τὸ προσωπικὸν ἐκάστου κτήματος, μέχρις οὗ φθάσῃ πάλιν ὁ Σεπτέμβριος, ὁπότεν ἄρχεται πάλιν ἡ φύτεσις.

Διὰ τὴν ἐξαγωγήν ὁ ἄκινθος διαίρεται συνή-

θως εἰς 4 κατηγορίας ἢ ποιότητας. Πρῶτον οἱ μεγαλείτεροι, οἱ ὑγιέστεροι, οἱ ἔχοντες καλλίτερον σχῆμα βολβοί· δεύτερον οἱ ὀλίγον τι μικρότεροι· τρίτον βολβοὶ μόνον διὰ στρώματα, οἵτινες δὲν φέρουσι συνήθως ὄνομα· τέταρτον οἱ κακῶς ἐσχηματισμένοι βολβοί.

Διάφοροι εἶναι αἱ μέθοδοι, δι' ὧν πολλαπλασιάζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν βολβῶν. Ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ ἀπλουστερά μέθοδος εἶναι ἡ ἐξῆς. Ἀφίνεται τὸ φυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἀφοῦ ἀποκτήσῃ τὴν τελείαν του ἀνάπτυξιν, τότε ἀριθμὸς βλαστῶν (παραφυάδων) φύεται περὶ τὸν κύριον βολβόν, ὅστις παρακαμάζει. Ἄλλη μέθοδος εἶναι νὰ κοιλαίνωνται καλοὶ καὶ ὑγιεῖς βολβοὶ εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀφαιρῆται μέρος ἐσωτερικὸν καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ βολβοῦ· ὅταν δὲ οὗτος φυτευθῇ, πολλοὶ μικροὶ βολβοὶ φύονται ἐντὸς τῆς κοιλότητος. Ἄλλη πάλιν μέθοδος πολλαπλασιασμοῦ εἶναι ἡ διὰ πολλῶν τομῶν εἰς τὴν βάσιν τοῦ βολβοῦ. Αἱ τομαὶ αὗται εἶναι βαθεῖαι καὶ διασταυροῦνται εἰς τὸ κέντρον. Μετὰ τὸ φύτευμα νέοι βολβοὶ φύονται εἰς τὰς τομάς. Ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη μέθοδος εἶναι αἱ μᾶλλον ἐν χρῇσει. Πολλὰ εἶδη φέρουσι καλλίτερα ἀποτελέσματα ὅταν κοιλαίνωνται, ἄλλα δὲ ὅταν κόπτονται. Διὰ τοῦ τρόπου τῆς κοιλάσεως παρέρχονται 6 ἔτη πρὶν ὁ νέος βολβὸς ἀναπτυχθῇ ἐντελῶς, διὰ τῆς τομῆς συνήθως 4 μόνον· ἀλλὰ διὰ τοῦ πρώτου φύεται μεγαλύτερος ἀριθμὸς νέων βολβῶν,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ὅστις ἀντισταθμίζει τὸν μακρὸν χρόνον, τὸν παρερχόμενον μέχρι τῆς τελείας ἀναπτύξεως τοῦ βολβού.

Πρέπει δὲ ὁ καλλιεργητὴς νὰ πολεμήσῃ ἐναντίον πολλῶν ἐχθρῶν, ἐξ ὧν ὁ χεῖριστος εἶναι νόσος ὀνομαζομένη Σήψις, ἣν προξενεῖ μύκης τις. Ἐνίοτε ὁλόκληρον εἶδος καταστρέφεται ἐντὸς τοῦ ἔτους. Ὅπως δὲ προστατεύσωσιν ἐκ τῆς καταστροφῆς τὰ διάφορα εἶδη, οἱ καλλιεργηταὶ χωρίζουσι τὰ πολυτιμότερα εἶδη εἰς δύο ἢ τρία γμήματα καὶ τὰ φυτεύουσιν εἰς ἀργούς ἀπομακρυσμένους ἀλλήλων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐὰν ἡ νόσος καταστρέψῃ ἐν μέρος, μένει τὸ ἄλλο ἀβλαβές. Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς βλαστήσεως, ἐργάζεται ἰδιαίτεροι περιέρχονται καθημερινῶς τοὺς ἀργούς καὶ προσέ-

χουσι μὴπως φανῇ μύκης τις. Ἀμα βολβός τις προσβλήθῃ ἐκρίζουται καὶ καίεται. Οἱ ποντικοὶ εἶναι καὶ αὐτοὶ καταστροφεῖς. Τὰ ζῶα ταῦτα εὐρίσκουσι πολλάκις καταφύγιον ἐντὸς τοῦ χρότου τοῦ καλύπτοντος τοὺς ἀργούς ἐν καιρῷ χειμῶνος καὶ ἐνίοτε καταστρέφουσιν ὁλόκληρα στρώματα βολβῶν.

Εἰς διαφόρους ἄλλας χώρας ἠθέλησαν πολλοὶ ν' ἀποκτήσωσι μέρος εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ ὑακίνθου, ἀλλ' οἱ κόποι τῶν ἀπέβησαν μάταιοι. Δὲν εἶναι δὲ γνωστὸν πόθεν προήλθεν ἡ ἀποτυχία, ἐκ τῆς κακῆς μεθόδου τῆς καλλιεργείας ἢ ἔνεκα τοῦ κλίματος. Οἱ Ὀλλανδοὶ λέγουσιν, ὅτι δὲν φοβοῦνται οὐδένα ἀνταγωνισμόν, διότι ἔχουσι τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ κλίματός των. (Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ) Φιλανθῆς.

Η ΔΙΨΑ

Ὅρθως ἐλέχθη ὅτι ἡ δίψα εἶνε ἡ ἀδελφὴ τῆς πείνης, διότι ἀμφότεραι ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐπ' ἀνθρώπῳ ἀπαύστων ἀπωλειῶν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ ἡμετέρου σώματος.

Ἡ δίψα εἶνε αἴσθησις ἣν δυσχερέστατα δύναται τις ν' ἀνεχθῇ, ἀπαιτεῖ δὲ ταχεῖαν ἱκανοποίησιν, διότι ἄλλως μεταβάλλεται εἰς ἀληθὴ βάσανον· τόσον εἶνε τοῦτο ἀληθές καὶ γνωστὸν καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, ὥστε ἐξ αὐτῆς ἐδημιουργήθη ὁ μῦθος τοῦ Ταντάλου, μεταφορικῶς δὲ γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως δίψα πρὸς ἑκφράσιν τῶν μεγάλων παθῶν τῆς ψυχῆς.

Ἡ δίψα εἶνε ἡ ἐκδηλώσις γενικῆς ἀνάγκης, ἀναφανισμένης ὅτε ἡ περιεχομένη εἰς τὸ αἷμα ποσότης τοῦ ὕδατος ἐλαττοῦται ἐξ οἰασθήποτε ἀφορμῆς, ἐπερχομένης ἔνεκα τούτου βραδύτητος περὶ τὴν ἑκκρίσιν καὶ συνεπῶς τάσεως πρὸς ἀποξήρανσιν τῶν βλεννομεμβρανῶν.

Ἡ αἴσθησις τῆς δίψης ἐδρεύει εἰς τὸ ἐγκεφαλικὸν νευρικὸν κέντρον, ἐν ἀγνοίᾳ δὲ εἰσέτι διατελοῦμεν τίνι τρόπῳ ὁ ἐγκέφαλος πληροφορεῖται περὶ τῆς ἀνάγκης ἣν ὑφίσταται τὸ αἷμα καὶ πῶς γίνεται ἡ τοιαύτη μεταβίβασις.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις τῆς ἀνάγκης παρατηρεῖται περὶ τὸν οὐρανίσκον. ἔνθα ἀποτελεῖ ἀληθὴ ἐνόχλησιν, διότι ἡ γλῶσσα καὶ τὸ στόμα ξηραίνονται καὶ αἰσθάνεται τις τὴν γλῶσσαν του οἰονεῖ ἄδρυστον, ὁ φάρυγξ φλογίζεται, τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα ἐξογκοῦνται καθιστῶντα πᾶσαν τὴν μεμβράνην λίαν εὐαίσθητον· πρὸς τούτοις ἡ ἑκκρίσις τῶν σιελοδόχων ἀδένων ἐν μέρει διακόπτεται, ὁ σιελος καθίσταται πυκνός, ἰσώδης καὶ ἀνακτὰ τὴν βευστότητά του μόνον μετὰ τὴν κατάπωσιν τοῦ ὕγρου.

Πάντα τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀναλογίας τοῦ ἐνυπόχοντος εἰς τὸ αἷμα ὕδατος

προξενοῦσι τὴν δίψαν. Δὲν εἶνε ὅμως ἀναγκαῖα πρὸς πράυνσιν αὐτῆς ἡ εἰσαγωγὴ ὕδατος εἰς τὸν στόμαχον· ἀναφέρονται δὲ περιπτώσεις ναυαγῶν, οἵτινες συνεῖχον τὴν δίψαν τῶν βυθιζόμενων πολ-
λάκις τῆς ἡμέρας ἐντὸς ἀλμυροῦ ὕδατος.

Τὰ παιδία ἐκ φύσεως ἀναγκάζονται νὰ πίνωσι περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἡλικιωμένους, οἵτινες ὅμως ἔχουσιν ἀνάγκην μεγάλης δόσεως βευστῶν, ἔνεκα τῶν μεγάλων ἀσκήσεων καὶ τῶν κοπιωδῶν ἐργασιῶν εἰς ἃς ὑποβάλλονται· οἱ γέροντες αἰσθάνονται ὀλιγωτέραν ἀνάγκην τῶν βευστῶν. Αἱ τροφαὶ πίνουσι περισσότερο τοῦ συνήθους.

Οἱ χολερικῆς κράσεως, οἱ αἰμορροειδικοὶ καὶ οἱ νευρικοὶ διψῶσι περισσότερο τῶν λυμφατικῶν καὶ τῶν αἱματωδῶν καὶ πίνουσι μεγαλειτέραν ποσότητα βευστῶν.

Ἐν γένει πίνωμεν περισσότερο κατὰ τὰς θερμὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἢ κατὰ τὰς ψυχράς, ἀτμῶσφαιρα δὲ ξηρὰ καὶ φλογερὰ μετὰ ἡ ἄνευ κωνιοροτοῦ ἐξεγείρει ζωηράν τὴν αἴσθησιν τῆς δίψης, ὡς εἶναι εὐκόλον νὰ παρατηρήσῃ τις παρὰ τοῖς θερμασταῖς, τοῖς μηχανικοῖς, τοῖς μαγείροις κλπ.

Οἱ κάτοικοι τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν πίνουσι περισσότερο ἀπὸ τοὺς τῶν βορείων· ἔχουσιν ἀνάγκην ποτῶν ὑδαρῶν, δροσερῶν καὶ ἐλαφρῶς ὑποξέων, ἐνῶ τὸ ὕδωρ τὸ τόσον κατὰλληλον πρὸς κορεσμόν τῆς δίψης, τὸ τόσον ὑγιεινὸν καὶ εὐχάριστον, ὅταν εἶνε καθαρὸν καὶ προέρχεται ἐκ πηγῆς κειμένης εἰς μέρος εὐάερον, εἶνε σχεδὸν ἄγνωστον εἰς τοὺς κατοίκους τῶν βορείων χωρῶν, ὡς πῶμα ἐννοεῖται· καὶ τοῦτο διότι οἱ πρῶτοι πίνουσι διὰ νὰ καταπραῦνωσιν αἴσθησιν ἀλγεινὴν, διὰ νὰ ἱκανοποιήσωσιν ἀνάγκην, ἐνῶ οἱ ἄλλοι πίνουσι πρὸς ἀναψυχὴν, διὰ νὰ δυνηθῶσι ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὸ ψῦχος, εἰσάγοντες εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐξερθεστικῶν θερμογόνων. Ἐκ τούτου ἡ χρῆσις